

40 JAAR WERKGROEP ROTTERDAM

Omstreeks half november 1988 was het veertig jaar geleden, dat Jacques Voorwinde de Werkgroep Rotterdam van de Nederlandse Malacologische Vereniging oprichtte. Tot de mannen van het eerste uur behoorden N.P.W. Balke, J.M.A. van den Eijnden, A.J.E. Hennekam, J.G.B. Nieuwenhuis, L.P. Pouderoyen, P. Schuyf, L. van der Slik en J. Voorwinde. De oorspronkelijke opzet was malacologie in de ruimste zin, doch weldra hadden de pliocene schelpen van de kalkbranderij te Den Briel de grootste aandacht. Aanvankelijk werden de bijeenkomsten om de drie weken gehouden, maar later om de veertien dagen. Er werd overeengekomen, een gezamenlijke bibliotheek op te zetten en dientengevolge werden voor gezamenlijke rekening aangeschaft Wood's Crag Mollusca en Harmer's Pliocene Mollusca of Great Britain. Op 28 november 1948 werd de eerste excursie naar de kalkbranderij te Brielle gehouden; er zouden er nog vele volgen. In het CB van mei 1950 verscheen een artikel, getiteld: "Een pleidooi voor de bestudering van fossiele mollusken van de Westerschelde", namens de malacologische Werkgroep Rotterdam door L. van der Slik en J. Voorwinde.

Op 11 mei 1950 organiseerde de werkgroep een N.M.V.-excursie naar Den Briel, die een groot succes werd. Op 15 december van dat jaar verloren wij de oprichter Voorwinde, wegens emigratie naar Australië. Als vanzelfsprekend trad Van der Slik daarna las leider op. Ondergetekende vervulde daarbij de taak van secretaris-penningmeester en hield sedert 1951 een kas- en aantekeningenboek bij.

Onder de leden van de groep heerste een buitengewoon prettige verhouding en grote hartelijkheid. Dit was ondermeer het gevolg van de werkwijze bij het aannemen van leden. Wanneer het tijd werd om er iemand bij te nemen, dan werd de kandidaat eerst uitgenodigd een bijeenkomst bij te wonen, die gewoonlijk bij toerbeurt bij de deelnemers thuis werden gehouden. Daarna bespraken de leden het voor en tegen van de betrokkene, die uitsluitend met algemene stemmen kon worden gekozen. Was er maar één lid die bezwaren had, dan ging het niet door, want de harmonie in het gezelschap stond hoog aangeschreven. Deze regel is tot op heden aangehouden.

De fossielen uit de Westerschelde was de band, die ons allen bond en waarvan wij een uitvoerige studie maakten, die ondermeer bijdroeg tot de totstandkoming van de Fossielenatlas. De tekeningen voor deze atlas werden aanvankelijk gemaakt door Pouderoyen in de vorm van artistieke aquarellen met sepiakleurige verf; zijn werk werd later overgenomen door Van der Slik, die met oneindig geduld potloodtekeningen maakte, die onze grootste bewonderingen hadden. Van der Slik was de motor van de groep, hij bereidde de bijeenkomsten zeer zorgvuldig voor en bracht veel materiaal mee. Ook maakte hij uitvoerige aantekeningen van alles wat hij aan materiaal waarnam en legde met ongelofelijk geduld de kleinste details vast. Een belangrijke bijdrage aan de groep leverde A.W. Janssen, die in 1960 bij de groep kwam. Hij was werkzaam bij het Natuurhistorisch Museum te Rotterdam en kon veel tijd besteden aan de fossiele schelpen. In 1969 verliet hij ons, om een betrekking te aanvaarden bij het Rijksmuseum van Geologie en Mineralogie te Leiden.

Het is hier niet de plaats om een uitvoerige geschiedenis van de werkgroep te beschrijven; ik hoop dit later nog eens te doen. Ik kan dan ook niet elk lid van onze groep naar voren halen, want vele bekende N.M.V.-leden hebben deel uitgemaakt van onze werkgroep. Ik denk hierbij aan Backhuys, Mw. Grandia-Smits, Van Loon, Verduin en Van den Bos. In verband hiermede wil ik één oud-lid van onze groep herdenken en wel het kort geleden overleden N.M.V.-lid Ir. A. Verduin. Ik maakte met hem kennis in 1959 tijdens de tentoonstelling in het Natuurhistorisch Museum te Rotterdam, die onze groep had georganiseerd ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van de N.M.V. Deze tentoonstelling was een groot succes en werd door meer dan 1200 personen bezocht. De kennismaking met Adriaan Verduin leidde tot diens lidmaatschap van de N.M.V. en tot lid van onze groep. Hij was bijzonder geïnteresseerd in mediterrane schelpen en vooral in de kleine soorten. Samen met Balke zocht hij grote hoeveelheden gruis uit en bracht ons onder het oog, dat het verzamelen en bestuderen van Europese mariene schelpen van groot nut was bij de studie van de fossiele schelpen, al was het alleen maar als vergelijkingsmateriaal. Hij was het ook, die het voorstel deed, om voor gezamenlijke rekening een microscop aan te schaffen, waarbij hij uit eigen zak de benodigde gelden voorschot. De groep betaalde hem in termijnen af. Onvergetelijke herinneringen bewaren wij aan Adriaan bij de excursies naar Dingden. Hij interesseerde zich niet voor fossielen, maar ging alleen mee om te spitten, want dat was zijn ontspanning! Gewoonlijk gingen we met ons vieren: Arie Janssen, Van der Slik, Verduin en ikzelf. Ik herinner mij nog een W.T.K.G.-excursie naar deze vindplaats, waar Verduin en de voorzitter van de W.T.K.G. Ir. D. van der Mark met elkaar wedijverden, wie de diepste put zou graven. Ik weet niet meer, wie het record haalde, maar wel dat Verduin werkte met een badmuts van zijn vrouw op het hoofd, om zich te beschermen tegen de modder, die uit de emmers viel bij het ophalen van materiaal uit de put. Adriaan heeft mij nog eens voorgesteld, onze herinneringen aan Dingden op papier te zetten; het is er helaas nooit van gekomen. In 1967 verliet hij onze groep wegens verhuizing naar Beekbergen.

In 1957 kwam er een aanbod van de Rijks Geologische Dienst voor de verkoop van mioceen gruis uit Beeringen en Maasbree tegen een prijs van vier gulden de kilo. Onmiddellijk sloeg onze groep 15 kilo materiaal in en begon met de studie van de miocene molusken. Gerard Spaink was vaak bij ons te gast, om ons te helpen met determinaties.

In 1961 werd er een jeugdgroep ingesteld met 7 deelnemers, waarbij Arie Janssen als contactman fungeerde. Wegens gebrek aan belangstelling en door tijdnood wegens studie verliep de groep en werd eind 1961 opgeheven.

Aangezien deelname aan de werkgroep beperkt bleef wegens de ruimte en specialisatie, richtte ik in 1972 de Afdeling Rotterdam en Omstreken van de N.M.V. op, om de vele alleenstaanden in de omgeving van Rotterdam te bereiken en samen te brengen. Toen ik in 1978 aftrad als secretaris van de vereniging, droeg ik de leiding van de groep aan een ander lid over. Helaas ging de groep door zijn toedoen binnen twee jaar ter ziele. Gelukkig heeft de huidige secretaris van de N.M.V., Drs. A. Hovestadt, te zamen met G.J. Gulden een nieuwe groep in het leven geroepen: de malacolo-

gische contactgroep Rotterdam & Omstreken, die per 1 september 1988 van start is gegaan.

Omstreeks aan het einde van de jaren zeventig begonnen zich grote veranderingen af te tekenen. Schuyf verhuisde in 1979 naar Utrecht, Van der Slik verliet de groep in 1980 wegens vergevorderde leeftijd. De overige leden van de werkgroep werden geplaagd door drukke werkkringen en studies, zodat de bijeenkomsten steeds onregelmatiger werden, om tenslotte in 1982 geheel te veranderen.

Regelmatig zocht ik Van der Slik op en hij sprak met mij over zijn grote bezorgdheid over de werkzaamheden van de groep. Wij waren de twee laatste aandeelhouders van de bibliotheek en de microscoop. Deze laatste werd in 1984 aan het N.M.V.-lid A.J. Dogterom verkocht in overleg met Verduin. De opbrengst werd gestort in het fonds voor het 50-jarig jubileum van de N.M.V.

Van der Slik overleed in 1986 en het was mij vreemd te moede de laatste overlevende te zijn van de mannen van het eerste uur en de laatste aandeelhouder van de bibliotheek. Deze bibliotheek was inmiddels door Van der Slik aan mij overgedragen, met het verzoek het beheer hierover op mij te willen nemen en te zorgen dat alle uitgeleende boeken bij mij werden ingeleverd. Ik ben daarin geslaagd op een werk na.

Ter nagedachtenis aan mijn vriend Leen van der Slik besloot ik in 1987 de werkgroep weer nieuw leven in te blazen. Na overleg met enkele bekenden startte ik op 26 november 1987 met de werkgroep in een nieuwe samenstelling. We begonnen met zes man, waarvan er na verloop van tijd twee afvielen. De vier overgeblevenen zijn: G.J. Gulden, Drs. A. Hovestadt, K.P. Hoogerwerf en J.G.B. Nieuwenhuis. Momenteel heeft de Europese mariene fauna onze aandacht. Het ligt in de bedoeling, de groep uit te breiden met twee leden en zo hopen wij dan in ieder geval het 50-jarig bestaan te halen.

J.G.B. Nieuwenhuis

LEDEN PUBLICEREN

- MEIJER, T., 1988. Mollusca from the borehole Zuurland-2 at Brielle, The Netherlands (An interim report). -- Meded. Werkgr. Tert. Kwart. Geol. 25(1): 49-60, 4 figs.
- MEIJER, T., 1988. Fossiele Zoetwatermollusken uit het Nederlandse Kwartair en enkele opmerkingen over het voorkomen van deze groep in het Kwartair van Noordwest Europa. -- De Kreukel, Jubileumnummer 1963 - 1988: 89-109, 1 pl., 4 tab.
- BURGER, A.W., L.W. HORDIJK & T. MEIJER, 1988. Lithological description of the borehole at Zuurland, The Netherlands. -- Meded. Werkgr. Tert. Geol. 25(1): 17-22, 2 figs.
- AARTSEN, J.J. VAN, 1988. European mollusca: Notes on less well-known species. XII. Bela menckhorsti nom. nov. = Pleurotoma nana Scacchi, 1836 not Deshayes, 1835 and Fehria (nov. gen.) zenetouae nov. spec. -- La Conchiglia/The Shell, XX(232-3): 30-31, 4 figs.
- DIJKSTRA, H.H., 1988. Mirapecten moluccensis, sp. n. from the Moluccas. -- La Conchiglia/The Shell, XX(234-5): 12-14, 6 figs.